

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 565/2014-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť V. M., zastúpenej advokátom JUDr. Milošom Papcunom, Vajanského 5270/1A, Piešťany, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 156/1993 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Co 181/2006 a sp. zn. 2 Co 334/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. septembra 2014 doručená sťažnosť V. M. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 156/1993 a postupom

Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Co 181/2006 a sp. zn. 2 Co 334/2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že návrhom doručeným 11. októbra 1993 sa právny predchodca sťažovateľky (otec sťažovateľky) v procesnom postavení navrhovateľa domáhal privolenia výpovede z nájmu bytu spojených dvoch jednoizbových bytov v dome na Obchodnej ulici 32 v Bratislave bez bytovej náhrady.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza:

„Sťažovateľka sa v roku 2014 v zmysle zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov obrátila na dr. J. Dubovcovú s podnetom na prijatie opatrení a vykonanie dohľadu nad konaním vedeným na Okresnom súde Bratislava I sp. zn. 10C/156/1993.

JUDr. J. Dubovcová, verejná ochrankyňa práv listom sp. zn. 3389/2013/VOP zo dňa 10. 07. 2014 adresovaným predsedovi Krajskému súdu Bratislava oznámila, že ako neodôvodnenú nečinnosť Krajského súdu Bratislava, ako odvolacieho v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/156/1993 hodnotí napríklad:

1. Obdobie od 22. 06. 2006, kedy odvolací súd vytýčil vo veci sp. zn. 2 Co/181/2006 pojednávanie na deň 07. 02. 2007, ktoré však ako bolo uvedené v zápisnici bolo uznesením zo dňa 07. 02. 2007 odročené na neurčito, čo predstavuje obdobie takmer 8. mesiacov. V danom prípade išlo o odvolanie odporcu, podané proti rozhodnutiu okresného súdu zo dňa 19. 10. 2005, sp. zn. 10 C/156/1993-192.

2. obdobie od 18. 10. 2012, kedy bolo odvolaciemu súdu doručený spis na rozhodnutie o odvolaní odporcu, ktoré podal proti rozhodnutiu okresného súdu zo dňa 26. 03. 2012 sp. zn. 10 C/156/1993-383 do 04. septembra 2013, kedy odvolací súd vrátil spis bez rozhodnutia o podanom odvolaní súdu prvého stupňa, čo predstavuje obdobie takmer 11 mesiacov. Vec bola vedená na odvolacom súde pod sp. zn. 2 Co/334/2012.

Verejná ochrankyňa práv podľa § 19 ods. 1 zákona č. 564/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov, požiadala predsedu KS Bratislava, aby prijal také opatrenia, ktoré povedú k tomu, aby v budúcnosti nedochádzalo k nečinnosti, a aby dohliadol na plynulosť odvolacieho konania vedeného pod sp. zn. 2 Co/508/2013.

Od začatia konania (11. 10. 1993) ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti prešlo úctyhodných 20 (dvadsať) rokov a 10 (desať) mesiacov a súd doposiaľ právoplatne nerozhodol, čo je z ústavného hľadiska neakceptovateľné.

Doposiaľ bolo rozhodnuté trikrát:

1. rozsudkom okresného súdu zo dňa 28/02/1996, sp. zn. 10 C/156/93-47, ktorým súd privolil k výpovedi z nájmu bytu. Na základe podaného odvolania odporcom - súd druhého stupňa uznesením zo dňa 19/09/1996 sp. zn. 7 Co/236/1996-73, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

2. rozsudkom okresného súdu zo dňa 19/10/2005 sp. zn. 10 C/156/1993-186, ktorým súd privolil k výpovedi z nájmu bytu. Na základe podaného odvolania odporcom , ktoré bolo vedené na súde odvolacom pod sp. zn. 2 Co/181/2006 bol rozsudok súdu prvého stupňa zrušený uznesením dňa 30. 03. 2007 a vrátený na ďalšie konanie.

3. rozsudkom okresného súdu zo dňa 26. 03. 2012 sp. zn. 10 C/156/1993-186, ktorým súd privolil k výpovedi z nájmu bytu. Na základe podaného odvolania odporcom , ktoré bolo vedené na súde odvolacom pod sp. zn. 2 Co/334/2012-428 bol spis súdu prvého stupňa vrátený (doručený dňa 13. 09. 2013) bez rozhodnutia o odvolaní odporcu ako vec predčasne predložená.

Predmetom sporu (povahou veci) je spor, ktorý vyplýva z vlastníckeho vzťahu k bytu resp. nájomného pomeru k bytu, ktorý patrí do právomoci prejednať a rozhodnúť všeobecnému súdu v zmysle § 7 ods. 1 v spojení s ust. § 9 ods. 1 O. s. p.. Ide o vec, ktorá patrí po právnej stránke k štandardnej agende všeobecných súdov a existuje k nej stabilizovaná judikatúra všeobecných súdov. ...

Sťažovateľka považuje za dôvod prietahov v konaní zo strany okresného súdu opakujúce sa viacnásobné odročovanie, pričom dokazovanie neprinieslo – neobjasnilo skutkový stav veci, ďalej v tolerovaní správania sa odporcu. V období od 17. 10. 1997 do 27. 04. 2001 sa nevykonalo ani jedno pojednávanie na súde I. stupňa. “

Sťažovateľka poukazuje na chronológiu jednotlivých úkonov v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 10 C 156/1993 od 11. októbra 1993 do 3. apríla 2014 a navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti takto rozhodol:

„1. Okresný súd Bratislava I. v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/156/1993 a Krajský súd Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co/181/2006, 2 Co/334/2012 porušili základné právo V. M., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C/156/1993 a Krajskému súdu Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co/508/2013 sa prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. V. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume predstavujúcej 20 000,00 €, z ktorej sumy je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť sumu 10 000,00 € a Krajský súd Bratislava je povinný vyplatiť sumu 10 000,00 € všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. V. M. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,08 € ktorú je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. Miloša Papcuna, advokáta... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľka špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označila za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľka zastúpená zvoleným advokátom (m. m II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Predmetom konania ústavného súdu bolo teda preskúmanie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 156/1993 a postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Co 181/2006 a sp. zn. 2 Co 334/2012 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 156/1993

Ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (II. ÚS 32/00, I. ÚS 29/02, IV. ÚS 61/03, II. ÚS 298/06, II. ÚS 250/09) poskytuje ochranu základnému právu na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy len vtedy, ak bola sťažnosť na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo.

Zo sťažnosti a z jej príloh doručených ústavnému súdu vyplynulo, že v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 156/1993 okresný súd ostatným rozsudkom č. k. 10 C 156/1993-186 z 26. marca 2012 privolil k výpovedi z nájmu bytu č. 2 nachádzajúceho sa v dome na Obchodnej ulici 33 v Bratislave. Na základe podaného odvolania zo strany odporcu bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní (išlo o konanie vedené pod sp. zn. 2 Co 334/2012), avšak krajský súd vec vrátil okresnému súdu ako predčasne predloženú, keďže okresný súd pri rozhodovaní vo veci samej opomenul rozhodnúť i o trovách štátu. Okresný súd po vrátení spisu 24. septembra 2013 vydal doplniaci rozsudok č. k. 10 C 156/1993-431 a spis opätovne 6. novembra 2013 predložil krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní. Dňa 14. novembra 2013 bol však spis opakovane vrátený okresnému súdu z dôvodu, že na doplnacom rozsudku nebol uvedený štátny znak Slovenskej republiky podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov. Na uvedený pokyn odvolacieho súdu okresný súd v doplnacom rozsudku opravil rozsudok č. k. 10 C 156/1993-431 o vyobrazenie štátneho znaku a tento zákonným spôsobom doručil účastníkom konania. Následne spis opätovne predložil odvolaciemu súdu 3. apríla 2014 na rozhodnutie o podanom odvolaní proti rozsudku okresného súdu č. k. 10 C 156/1993-383 z 26. marca 2012, ktoré podal odporca. Konanie je toho času na krajskom súde vedené pod sp. zn. 2 Co 508/2013.

Podľa zistení ústavného súdu konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 10 C 156/1993 zatiaľ nie je právoplatne skončené, keďže spis sa toho času (od 3. apríla 2014) nachádza na krajskom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 508/2013 z dôvodu rozhodovania o podanom odvolaní.

Z uvedeného je zrejmé, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu na prietahy v konaní postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 156/1993, ktorá bola ústavnému súdu doručená 8. septembra 2014, sťažovateľka musela mať vedomosť, že okresný súd už v jej právnej veci meritórne rozhodol a nemohol už žiadnym ústavne

relevantným spôsobom ovplyvňovať plynulosť priebehu namietaného konania vo veci samej, respektíve ani v ňom spôsobovať prietahy (od 3. apríla 2014 sa totiž spis nachádza na krajskom súde).

Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Preto, ak je zrejmé, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už k prietahom v konaní nemôže dochádzať, je daný dôvod na odmietnutie takejto sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu práva nečinnosťou tohto orgánu nemôže dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

Tento skutkový stav bol so zreteľom na obsah sťažnosti, ako aj s prihliadnutím na zmysel a účel ustanovenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov základom pre záver ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľky v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Co 181/2006 a sp. zn. 2 Co 334/2012

Sťažovateľka v petite sťažnosti uvádza, že „... *Krajský súd Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co/181/2006, 2 Co/334/2012 porušili základné právo... aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky*“.

Z citovanej časti petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka žiada ústavný súd o preskúmanie postupu krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Co 181/2006 a sp. zn. 2 Co 334/2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh však ústavný súd považuje za preukázané, že obe namietané konania krajského súdu skončili pred podaním sťažnosti ústavnému súdu. Konanie vedené odvolacím súdom pod sp. zn. 2 Co 181/2006 skončilo vydaním rozsudku č. k. 2 Co 181/2006-207 z 30. marca 2007, ktorým krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a konanie vedené na krajskom súde pod sp. zn. 2 Co 334/2012 skončilo 4. septembra 2013 vrátením veci okresnému súdu ako predčasne predloženej bez rozhodnutia o odvolaní odporcu.

Podľa už uvedenej judikatúry ústavného súdu sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade krajským súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k porušovaniu označeného základného

práva postupom krajského súdu v namietaných konaniach, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V čase podania sťažnosti už krajský súd nedisponoval právomocou vo veci konať, pretože táto bola vydaním rozsudku (v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 181/2006) a vrátením veci do prvostupňového konania (v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 334/2012) prenesená na okresný súd.

Krajský súd teda v danej etape konania už nemôže ovplyvniť jeho priebeh a ani porušiť základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Prijatím druhostupňového rozhodnutia a vrátením veci okresnému súdu vykonal krajský súd všetky relevantné úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľky a svoju úlohu v tomto smere splnil.

Možnosť domáhať sa ochrany označeného základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy podaním sťažnosti ústavnému súdu vo vzťahu k postupu krajského súdu bola pre sťažovateľku časovo ohraničená obdobím, počas ktorého prebiehalo v jej veci druhostupňové konanie.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je považovaná sťažnosť za zjavne neopodstatnenú vtedy, ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia orgánu verejnej moci v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť sťažovateľky po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde i v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo preto už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

V nadväznosti na nové konanie vedené na krajskom súde od 3. apríla 2014 pod sp. zn. 2 Co 508/2013 ústavný súd konštatuje, že toto nebolo predmetom prieskumu ústavného súdu z hľadiska porušenia základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu nesprávne formulovaného petitu podanej ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka totiž žiadala, aby ústavný súd nálezom prikázal „... *Krajskému súdu Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co/508/2013... konať bez zbytočných prietáhov*“ bez toho, aby žiadala zo strany ústavného súdu vysloviť v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 2 Co 508/2013 porušenie ňou označeného práva zo strany krajského súdu.

Oprávnenie ústavného súdu v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde pritom prichádza do úvahy len v prípade, ak ústavný súd sťažnosti v zmysle petitu vyhovie a v náleze vysloví porušenie základného práva alebo slobody postupom podľa § 56 ods. 1 citovaného zákona.

V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovatelia sú v rámci konania pred ústavným súdom v zmysle § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde zastúpení advokátom, pričom práve povinné právne zastúpenie je garantom toho, aby ústavná sťažnosť spĺňala všetky zákonné náležitosti vrátane presne, jasne a zrozumiteľne formulovaného petitu. Advokát je osobou povinnou pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky (a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta) a tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

Ústavný súd v závere poznamenáva, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľka v tejto veci v prípade

zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu, ako i krajského súdu v nej dochádza k zbytočným prieťahom, predložila ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2014